

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/266/2015
Identifikačné číslo spisu: 3014200679
Dátum vydania rozhodnutia: 27.09.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:3014200679.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu Mgr. Viliama Pohančenika a JUDr. Viery Nevedelovej, v právnej veci navrhovateľa: W. S., nar. XX.XX.XXXX, B. zastúpený: Mgr. Aleš Zoller, advokát, Považská 4, Nové Mesto nad Váhom, proti odporcovi: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ulica 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 12.05.2014 v spojení s rozhodnutím odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 19.08.2014 o invalidnom dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 15Sd/205/2014-38 zo dňa 14.09.2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 15Sd/205/2014-38 zo dňa 14.09.2015 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Trenčíne napadnutým rozsudkom č. k. 15Sd/205/2014-38 zo dňa 14.09.2015 potvrdil ako zákonné a vecne správne rozhodnutie odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 12.05.2014 (ďalej aj len napadnuté rozhodnutie odporcu") v spojení s rozhodnutím odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 19.08.2014 (ďalej aj len „zmenové rozhodnutie odporcu"), ktorým bolo podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. (ďalej aj len „zákon č. 461/2003 Z. z.") zmenené napadnuté rozhodnutie odporcu a bola zamietnutá žiadosť navrhovateľa zo dňa 01.04.2014 o invalidný dôchodok s odôvodnením, že podľa posudku posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Trenčín zo dňa 14.07.2014 nie je invalidný, lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav nemá pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Odporcovi nepriznal právo na náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že odporca na podklade podaného odvolania proti napadnutému rozhodnutiu odporcu preskúmal zdravotný stav navrhovateľa posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredia, vysunuté pracovisko v Trenčíne dňa 01.08.2014 so záverom, že nie je invalidný a miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je 40 %. Posudkový lekár po

posúdení všetkých dostupných lekárskeých správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie považoval za rozhodujúce zdravotné postihnutie navrhovateľa frustnú ľavostrannú hemiparézu - kapitola VI, oddiel B, položka 6, písmeno a) prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z.) - 30 % (z rozmedzia 20 až 30 %), s navýšením percentuálnej miery o 10 % za iné zdravotné postihnutia - dorzalgia LS chrbtice, zmiešaná alergia, polynóza, suspektná bronchiálna astma, hepatopatia. Na podklade nového posúdenia zdravotného stavu navrhovateľa bolo vydané zmenové rozhodnutie odporcu. Novým doplneným posudkom posudkového lekára Sociálnej poisťovne, ústredie, vysunuté pracovisko v Žiline zo dňa 09.07.2015 bol deklarováný záver, že navrhovateľ nie je invalidný z dôvodu, že nemá mieru poklesu o viac ako 40 % a odporca opakovane zotrval na predchádzajúcom posudkovom závere. Posudková komisia preštudovala novo predložené lekárske správy a nálezy, posudkovú spisovú dokumentáciu a zároveň vykonala aj vlastné vyšetrenie. Za rozhodujúce zdravotné postihnutie určila 30 %-nú mieru poklesu a výslednú mieru poklesu zvýšila o 10 %. Ďalej krajský súd uviedol, že navrhovateľ nespĺnil podmienku invalidity, keďže ho posudkoví lekári odporcu neuznali invalidným, teda jeho miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť nebola vyššia ako 40 % oproti zdravej osobe. Nakoľko navrhovateľ nespĺnil prvú podmienku pre priznanie invalidného dôchodku, nebolo potrebné zaoberať sa splnením ďalších podmienok. Krajský súd na základe vykonaného prieskumu konštatoval, že odvolaniu navrhovateľa nemožno priznať úspech. V posudzovanej veci príslušné posudkové komisie dostatočne, a to štyrikrát posúdili zdravotný stav navrhovateľa. Všetky posudky sú po stránke medicínskej zdôvodnené, vzájomne si neodporujú a nie sú zistené diskrepancie medzi závermi posudkových komisií a diagnózami odborných lekárov. Krajský súd dospel k záveru, že odporca rozhodol správne a zákonným spôsobom, keď vydal napadnuté a zmenové rozhodnutie a tieto rozhodnutia zodpovedajú zákonu. Odporca pri ich vydávaní nepochybil, pretože ich vydal na podklade predložených a dostupných dôkazov, tieto rozhodnutia sú zrozumiteľné, logické, v dostatočnom rozsahu odôvodnené a preto aj súdom preskúmateľné. Krajský súd tiež pripomenul, že pri zhoršení zdravotného stavu navrhovateľa, ktorý by odôvodňoval stanovenie vyššej miery poklesu alebo zmenu rozhodujúceho zdravotného postihnutia, nie je vylúčená možnosť nového posúdenia jeho zdravotného stavu a invalidity.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie navrhujúc, aby odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietal, že posudok odporcu vypracovaný jeho vlastným zamestnancom nemôže byť pre súd pokladom pre spravodlivé rozhodnutie. Žiaden z doteraz vypracovaných posudkov objektívne nezohľadňuje skutočné hlavné i vedľajšie diagnózy. Vypracované posudky cielene manipulujú s označením príslušnej diagnózy ako „hlavná“ a „vedľajšia“, pričom ich zámenou je možné dosiahnuť pre navrhovateľa priaznivejšie alebo nepriaznivejšie rozhodnutie. Ide o neobjektívnu „hru“ s percentami, keď pri súčasnej hlavnej diagnóze navrhovateľ už dosiahol maximálne 30 %-né ohodnotenie, avšak jej zmenou na vedľajšiu diagnózu a zmenou súčasnej vedľajšej diagnózy na hlavnú diagnózu je možné dosiahnuť viac ako súčasných 10 % pri vedľajšej diagnóze a presiahnuť 40 %-nú mieru poklesu. Tento mechanizmus je posudkovým lekárom známy, pričom s ním vedia narábať v prospech odporcu a nie v prospech občana. Ďalej navrhovateľ namietal, že verifikovateľný mechanizmus určovania a zdôvodňovania hlavnej a vedľajšej diagnózy doteraz žiadny vykonávateľ posudku nepredstavil a súd uvedenému ani nevenoval pozornosť. Uvedené považoval navrhovateľ za podstatnú vadu revízneho súdneho konania. Podľa ošetrovúcich lekárov navrhovateľa by jeho miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť mala predstavovať viac ako 40 %. Na záver namietal, že doteraz vykonané posúdenie jeho zdravotného stavu neobstojí a je potrebné, aby odvolací súd ustanovil pre objektívne posúdenie znalca alebo znaleckú organizáciu zapísanú v príslušnom odbore na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky.

Odporca vo vyjadrení k odvolaniu navrhol, aby odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu z dôvodu jeho vecnej správnosti. Dôvody, ktoré uviedol navrhovateľ v odvolaní, nepovažoval za opodstatnené. Na posúdenie dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu a jeho následkov na schopnosť fyzickej osoby vykonávať zárobkovú činnosť sa vyžadujú odborné lekárske znalosti. Vo veciach sociálneho poistenia je dokazovanie zverené posudkovým lekárom, a to tak na účely správneho, ako aj súdneho konania. Navrhovateľ v odvolacom konaní neuviedol žiadne nové skutočnosti, ktoré by spochybňovali úplnosť, objektivitu a presvedčivosť posudkov posudkových lekárov sociálneho poistenia zadovážených v tomto konaní. Pokiaľ navrhovateľ žiadal v odvolaní o ďalšie vyšetrenia, odporca poukázal na povinnosť

preukázať skutočnosti rozhodujúce na nárok na invalidný dôchodok v rámci dokazovania, kedy je účastník konania povinný na podporu svojich tvrdení navrhnuť dôkazy. Pochybnosti navrhovateľa o nesprávnom posúdení jeho zdravotného stavu sú nedôvodné a vyvolané jeho subjektívnym presvedčením, čo nezakladá dôvod na spochybnenie správnosti skutkových zistení a záverov prijatých v správnom konaní. Skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia navrhovateľa boli ozrejmené príslušnými posudkovými lekármi sociálneho poistenia, sú úplné, dostatočne podložené odbornými vyšetreniami a nálezmi, ako aj zdravotnou dokumentáciou, sú bez nejasností a vnútorných rozporov a vo svojich záveroch sa zhodujú. Nebol preto daný dôvod na ďalšie dokazovanie. Nakoľko navrhovateľ v konaní nepreukázal, že by sa jeho zdravotný stav zhoršil v rozsahu odôvodňujúcom určenie vyššej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, nevznikol mu nárok na invalidný dôchodok.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „S.s.p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S.s.p. odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Kľúčovou otázkou vo veci bolo posúdenie, či odporca a krajský súd správne vyhodnotili lekárske posudky posudkových lekárov týkajúce sa zdravotného stavu navrhovateľa a či navrhovateľ splnil podmienku vzniku nároku na invalidný dôchodok, ktorou je invalidita poistenca.

Podmienkou vzniku nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. je invalidita poistenca. Za invalidného poistenca sa v zmysle § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. považuje poistenec, ktorý má pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok. Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby. Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je uvedená v prílohe č. 4, určuje sa v percentách podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí. Jednotlivé percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa nesčítavajú. Mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určenú podľa odseku 6 možno zvýšiť najviac o 10 %, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Na určenie zvýšenia hodnoty sa vychádza z predchádzajúceho výkonu zárobkovej činnosti, dosiahnutého vzdelania, skúsenosti a schopnosti rekvalifikácie. Obdobne to platí, ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je dôsledkom viacerých zdravotných postihnutí podmieňujúcich dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav (§ 71 ods. 2, 3, 5 až 8 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Z uvedeného vyplýva, že pre uznanie invalidity sa vyžaduje nielen dlhodobosť nepriaznivého zdravotného stavu, ale súčasne musí ísť o taký nepriaznivý zdravotný stav, ktorý dlhodobu, nielen prechodne podľa poznatkov lekárskej vedy, spôsobuje trvalý pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v miere nad 40 %.

Zdravotný stav navrhovateľa bol posúdený posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Trenčín dňa 01.04.2014, ktorý mu určil 30 %-nú mieru poklesu za rozhodujúce zdravotné postihnutie - lumbalgiu podľa kapitoly XV, oddiel E, položka 3, písmeno b) prílohy č. 4 k

zákonu č. 461/2003 Z. z. Jeho zdravotný stav bol po podaní opravného prostriedku proti napadnutému rozhodnutiu odporcu opätovne posúdený posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne, pobočky Trenčín dňa 14.07.2014, ktorý za rozhodujúce zdravotné postihnutie určil „stav po TIA- hemiparézis I.sin“, za ktoré určil 30 %-nú mieru poklesu a za iné zdravotné postihnutia (lumbalgiu) mieru navýšil o 10 %, t.j. na 40 %. K rovnakému záveru dospeli aj posudkoví lekári sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie v lekárskejších posudkoch zo dňa 01.08.2014 a 09.07.2015.

Po oboznámení sa so všetkými lekárskejšími posudkami odvolací súdospel k záveru, že posudkový lekár v posudku zo dňa 14.07.2014 objasnil, prečo prehodnotil rozhodujúce zdravotné postihnutie navrhovateľa v porovnaní s predchádzajúcim lekárskejším posudkom zo dňa 01.04.2014, kde bola za rozhodujúce zdravotné postihnutie označená lumbalgia. Posudkový lekár v posudku zo dňa 14.07.2014 dospel k záveru o zlepšení predošlého rozhodujúceho zdravotného postihnutia konštatujúc, že „V septembri 2013 spontánne akútne lumbago s postupným ústupom ťažkostí..., bez doporučenej neurochirurgickej intervencie.“ Zároveň dospel k záveru, že „V rámci odvolacieho konania vzhľadom na kontrolné neurologické vyšetrenie na stav po TIA považujeme za rozhodujúce zdravotné ochorenie ľavostrannú hemiparézu / skôr monoparézu s prevahou postihnutia ľavej dolnej končatiny...“.

V súvislosti s námietkou ohľadom „hlavnej“ a „vedľajšej“ diagnózy odvolací súd tiež poukazuje na závery posudkového lekára uvedené v lekárskejšom posudku zo dňa 09.07.2015, ktorý konštatoval, že „Ostatné ochorenia uvedené v dg záveroch pri osobitnom hodnotení svojou mierou neprevyšujú rozhodujúce zdravotné postihnutie, pri hodnotení vzájomných súvislostí majú vplyv na schopnosť zárobkovej činnosti, preto mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť zvyšujeme o 10 %. Bolesť driekového úseku chrbtice s distanciami rozvíjania v hraničnom až ľahko zníženom pásme, so svalovou a koreňovou iritáciou... bez svalovej hypotrofie či hypotónie...“. Z citovaného záveru posudkového lekára je zrejme, že rozhodujúce zdravotné postihnutie prevyšuje nad ostatnými ochoreniami navrhovateľa.

Odvolací súd z ľudského hľadiska vníma, že pre navrhovateľa sa javí zákon určujúci percentuálnu mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť tak, že za rozhodujúce zdravotné postihnutie určí mieru poklesu, ktorú môže v zmysle § 71 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. navýšiť z dôvodu akýchkoľvek ďalších diagnóz najviac o 10 %, ako tvrdí. Zároveň chápe, že navrhovateľ nesúhlasí s tým, že aj napriek tomu, že ďalšie diagnózy (ostatné ochorenia) by v prípade rozhodujúceho zdravotného postihnutia boli určené vyššou percentuálnou mierou poklesu, ale ak ich posudkový lekár posúdi ako ostatné ochorenia, môže za ne určiť maximálne 10 %, pretože percentá za jednotlivé diagnózy sa nesčítavajú. Odvolací súd v súvislosti so situáciou navrhovateľa poukazuje na to, že správne orgány ani súdy nemajú snahu účelovo znižovať závažnosť jeho zdravotného postihu a následných obmedzení, s ktorými sa stretáva v spojení s problémami, ktoré mu spôsobuje jeho zdravotný stav. Na druhej strane, určenie rozhodujúceho zdravotného postihnutia a ostatných ochorení bolo v posudkoch riadne odôvodnené. Je tiež potrebné dodať, že správne orgány aj súdy preskúmajúce rozhodnutia správnych orgánov týkajúce sa invalidných dôchodkov sú povinné rešpektovať platnú právnu úpravu tohto inštitútu v Slovenskej republike.

Navrhovateľ v žiadnom podaní neuviedol konkrétne dôvody, ktoré by spochybňovali závery posudkov a nepreukázal, že trpí takým ochorením, ktoré by znižovalo jeho schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť vo väčšej miere, ako bolo stanovené posudkovými lekármi sociálneho poistenia. Aj odvolací súd považoval posudky posudkových lekárov za úplné, presvedčivé a zodpovedajúce kritériám upraveným v zákone č. 461/2003 Z. z., keďže posudkoví lekári sa vysporiadali so všetkými namietanými zdravotnými ťažkosťami navrhovateľa. Pre posúdenie invalidity je rozhodujúci zdravotný stav v čase jeho posudzovania posudkovým lekárom. Nie je podstatné, aký je subjektívny pocit navrhovateľa ani či narušenie zdravotného stavu môže v budúcnosti viesť k ďalšiemu zhoršovaniu. Na tom základe dospel odvolací súd k záveru, že zdravotný stav navrhovateľa zatiaľ nepodmieňuje viac ako 40 %-nú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Pokiaľ ide o námietku navrhovateľa o potrebe nariadenia znaleckého dokazovania, odvolací súd

poukazuje na rozsudok sp. zn. 9So/37/2013 zo dňa 28.04.2014, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že „posúdenie rozsahu zdravotného poškodenia a jeho následkov na schopnosť občana vykonávať zárobkovú činnosť vyžaduje odborné lekárske znalosti ... námietku, že krajský súd mal nariadiť ďalšie dokazovanie posúdením jeho zdravotného stavu znalcom preto odvolací súd nepovažoval za podložený. Súd v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu môže (i keď nemusí) nariadiť doplnenie dokazovania v prípade predloženia lekárskeho nálezov, uvádzajúcich nové skutočnosti, resp. ak nálezy sú v rozpore so závermi posudkových lekárov. Z odborných lekárskeho nálezov obsahnutých v spisovom materiály, vrátane posudkového spisu odporkyne, však nevyplývajú iné závery ako tie, ku ktorým dospeli posudkoví lekári.“

Z uvedeného vyplýva, že dokazovanie znalcom nariaďuje súd v prípade vyskytujúcich sa rozporov medzi lekárskeho nálezmi a posudkami posudkových lekárov, čo v posudzovanom prípade nebolo zistené. Navrhovateľ tiež nepreukázal nové skutočnosti v priebehu odvolacieho konania, ktoré by odôvodňovali doplnenie dokazovania za účelom posúdenia nových skutočností či odstránenia rozporov.

Rovnako námietku navrhovateľa ohľadom vypracovania lekárskeho posudkov zamestnancami odporcu odvolací súd nepovažoval za dôvodnú. Ak navrhovateľ chcel vyvolať dôvodné pochybnosti o nezáujatosti posudkových lekárov, ktorí hodnotili jeho zdravotný stav, mal vychádzať zo zákonných predpokladov uvedených v zákone č. 461/2003 Z. z. a mal dôkaznú povinnosť tieto skutočnosti preukázať. Nepostačuje všeobecné spochybnenie samotnej činnosti posudkových lekárov. V konaní o nároku na invalidný dôchodok pred odporcom navrhovateľ neoznámil žiadne skutočnosti odôvodňujúce vylúčenie zamestnanca (posudkového lekára) tak, ako mu to umožňuje § 182 zákona č. 461/2003 Z. z.

Lekárske vyjadrenia posudkových lekárov Sociálnej poisťovne majú charakter odborných posudkov v zmysle § 196 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. a ich objektívnosť a odbornosť nemožno spochybníť iba skutočnosťou, že boli spracované posudkovými lekármi, ktorí sú ako zamestnanci orgánu verejnej správy, vykonávajúci kompetencie orgánu verejnej správy, organizačne začlenení do Sociálnej poisťovne. Objektívita a odborný prístup bol odporcom zabezpečený tým, že kontrolu vykonali viacerí posudkoví lekári jednotlivých vysunutých pracovísk ústredia, konkrétne vysunuté pracovisko v Trenčíne (lekársky posudok zo dňa 01.08.2014) a vysunuté pracovisko v Žiline (lekársky posudok zo dňa 09.07.2015).

Tak ako krajský súd, aj odvolací súd mal za preukázané, že zdravotný stav navrhovateľa zatiaľ nepodmieňuje invaliditu podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. a že mu nevznikol nárok na invalidný dôchodok.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ nebol v tomto konaní úspešný.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.